

นวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มี
ประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

**An Innovation for Effective Educational Management through
Integrated and Participatory Process of Schools under
Office of Secondary Educational Service Area**

นพดล กาญจนางกูร¹ และ สุบัน มุขระโกษา²

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Noppadon Kanchanangkul¹ and Suban Muktarakosa²

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, Email: jjwork2012@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ 2) พัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม และ 3) ศึกษาผลการทดลองใช้นวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ ระยะที่ 2 พัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม ระยะที่ 3 ทดลองใช้และประเมินนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายในการวางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 27 คน กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้นวัตกรรม ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 258 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบประเมิน

* ได้รับบทความ: 3 กันยายน 2562; แก้ไขบทความ: 29 กันยายน 2562; ตอรับตีพิมพ์: 30 กันยายน 2562

Received: September 3, 2019; Revised: September 29, 2019; Accepted: September 30, 2019

ความพึงพอใจ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการข้าม 4 รายวิชา ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาเทคโนโลยี วิชาวิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ซึ่งเรียกว่า “STEM” 2) กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการข้าม 3 รายวิชา ได้แก่ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษและวิชาสังคมศึกษาร่วมกับการสร้างทัศนคติ ซึ่งเรียกว่า “TESA” 3) กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการข้าม 3 รายวิชา ได้แก่ วิชาเทคโนโลยี วิชาศิลปะ และวิชาพลศึกษา ซึ่งเรียกว่า “TAP” 2. การพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมทั้ง 3 องค์ประกอบ มีกลไกการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ 1) ร่วมระดมความคิด 2) ร่วมวางแผน 3) ร่วมดำเนินงาน 4) ร่วมติดตามประเมินผล 5) ร่วมพัฒนา และ 6) ร่วมชื่นชมผลสำเร็จ 3. ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมมีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: นวัตกรรม; กระบวนการของการบูรณาการแบบมีส่วนร่วม; การจัดการการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 48

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the components of the innovation of educational management through integrated and participatory process, 2) to develop the above-stated innovation, 3) to study the effectiveness of the innovation application in schools under Office of Secondary Educational Service Area. The research comprised 3 phases to be in response to the stated objectives. Phase 1: document analysis, brain-storming, best practice study. Phase 2: making the draft of the innovation by brain-storming of experts, focus group discussion to deliberate and confirm the drafted innovation. Phase 3: try-out the innovation at Bankai

secondary school in Chaiyaphum and evaluate the feasibility, appropriateness and utility of the innovation. The target group for planning and designing learning activities through integrated and participatory process was 27 teachers including administrators. The target group for trying the innovation was 258 students of junior level in secondary schools. The research instruments were interview form, recording - form, satisfaction evaluation form, and evaluation form for the feasibility, appropriateness and utility of the innovation. The statistics used for data and content analysis were percentage, mean and standard deviation (S.D.). The research results were as follows: 1. The components of the innovation of integrated educational management comprised 3 components as follows: 1) learning activity through integration of 4 cross-area subjects of science, technology, engineering and mathematics (STEM), 2) learning activity through integration of cross-area subjects of Thai, English, Social study, and attitude building (TESA), 3) learning activity through integration of cross-area subjects of technology, arts and physical education (TAP). 2. The development of the innovation which consisted of 3 components was operated for success through integrated and participatory process had the following drivers: 1) brain-storming, 2) co-planning, 3) co-working, 4) co-monitoring and evaluation, 5) co-developing and 6) co-celebrating. 3. The results of the application of the innovation through the integrated and participatory process indicated that students' learning achievement, after post-test, was higher with statistical significance of 0.1. The satisfaction of students and teachers toward learning activities was at the highest level; Moreover, from the evaluation of the innovation, it was also found that the feasibility, appropriateness and utility of the innovation were all at very high level.

Keywords: Innovation; Integrated and Participatory Process;
Effective Educational Management; Office of Secondary
Educational Service Area

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” จึงต้องการปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ตามนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 คือ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต้องปรับเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และทักษะสูง พัฒนาคนไทยให้มีความสามารถ ความพยายาม ตั้งใจคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มี

คุณค่าสูงทำให้เกิดการปรับโครงสร้างประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตามการศึกษา
สภาการณ์ และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้า
ของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและ
สังคมของประเทศ ภูมิภาค และ โลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัย
และทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 ซึ่งภาคส่วนต่าง ๆ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการ
พัฒนาเยาวชนคนไทยให้เป็นกำลังของประเทศ ด้วยการสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในการจัดการศึกษาอันเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนไทยในการจัด
การศึกษาต้องสอดคล้องกับ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการ
ศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและ
ความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มี
ประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับ
ความต้องการของการใช้นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ ให้บรรลุเป้าหมาย 2 ด้าน คือ
เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มี คุณลักษณะ
และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) และเป้าหมายของการจัดการศึกษา
(Aspirations) 5 ประการ คือ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมี
มาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) 2) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มี
คุณภาพตามมาตรฐาน อย่างเท่าเทียม (Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถ
พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถ เต็มตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบการบริหารจัด
การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย
(Efficiency) 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็น
พลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ซึ่งการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้
อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องเน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุก
ภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นตัวแปรที่สำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศไทยให้มีความ
เจริญก้าวหน้าตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การพัฒนา
คนไทยให้มีความสามารถคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าสูง และการให้ความสำคัญกับการมี
ส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามนโยบายของประเทศได้
เร็วขึ้น จะต้องมีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนให้ได้รับความรู้ ความ

เข้าใจ จากสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวในลักษณะองค์รวม เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง จนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกในนี้มาบูรณาการเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ตอบสนองความต้องการของสังคม จนส่งผลให้ประเทศชาติเกิด “ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” ต่อไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้นำไปใช้ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตอบสนองความมุ่งหมายในแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 2 ในเรื่องการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้และ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้ชีวิตอยู่ในยุคศตวรรษที่ 21 มีความคิดสร้างสรรค์จนสามารถสร้างนวัตกรรม เพื่อช่วยในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าในยุค Thailand 4.0 มุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ
2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้นวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการมีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ ขั้นตอนที่ 2 ประชุมระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ที่มีประสบการณ์ในการ

จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้องค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษา และขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นดี (Good Practice) จำนวน 5 แห่ง ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างด้วยการสัมภาษณ์ใน 4 ประเด็น คือ 1) แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ 2) รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม 3) วิธีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ และ 4) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่เกิดจากการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนครูของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ เป็นสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-Net) สูง หรือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ หรือเป็นสถานศึกษาที่มีครู ผู้บริหาร นักเรียนรวมทั้งสถานศึกษาได้รับรางวัลระดับภาคขึ้นไป จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบางอำพันวิทยาคม โรงเรียนจัตุรัสวิทยา โรงเรียนเมืองพญาแลวิทยาโรงเรียนสตรีชัยภูมิ และโรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล ทำการวิเคราะห์สังเคราะห์เชิงเนื้อหาระยะที่ 2 พัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม มีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมนวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยการประชุมระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลผู้บริหารจัดการสถานศึกษาดีเด่น จำนวน 3 คน 2) ศึกษาพิเศษที่มีประสบการณ์พิเศษเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ จำนวน 1 คน 3) รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน 4) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน และ 5) ครูผู้สอนที่ได้รับรางวัล OBEC AWARDS ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ระดับภาคขึ้นไป จำนวน 4 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประชุมระดมความคิดเห็นเป็นแบบบันทึก ข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีการประกอบการประชุมระดมความคิดเห็นใน 4 ประเด็น คือ 1) องค์ประกอบของนวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ 2) รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม 3) วิธีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ และ 4) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่เกิดจากการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบร่างนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เป็นผู้มีความรอบรู้ และประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล OBEC AWARDS ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ระดับภาคขึ้นไป จำนวน 1 คน 2) ศึกษานิเทศก์ ที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมทางการศึกษา จำนวน 1 คน 3) ครูผู้สอนที่ได้รับรางวัล OBEC AWARDS ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ระดับภาคขึ้นไป จำนวน 2 คน 4) อาจารย์ระดับอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมหรือด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นแบบบันทึกข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีกรอบการสนทนากลุ่มอยู่ 4 ประเด็น คือ 1) องค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ 2) รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม 3) วิธีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ และ 4) ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่เกิดจากการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และประเมินนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษามีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำนวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาไปทดลองใช้ที่โรงเรียนบ้านค่ายวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่ 1 คือ คณะผู้บริหารและคณะครูที่สอนบูรณาการของโรงเรียนบ้านค่ายวิทยา จำนวน 27 คน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในวางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้ง 3 องค์ประกอบให้บรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้และกลุ่มเป้าหมายที่ 2 คือผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 258 คน ประกอบด้วยผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 88 กำหนดให้เรียนในกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ TAP ผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 85 คน กำหนดให้เรียนในกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ TESA และผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 85 คน กำหนดให้เรียนในกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ STEM โดยที่ผู้เรียนมีบทบาทหน้าที่ในการเรียนรู้ตามกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่คณะครูผู้สอนบูรณาการได้

ออกแบบไว้ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ดำเนินการทดลองใช้จำนวน 3 วงรอบ แล้วทำการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการของ นวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา กับครู และบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของ นวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนบ้านค่ายวิทยา จำนวน 37 คน โดยใช้แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดย โดย คำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนน ความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ใน 5 ระดับ

ผลการวิจัย 1. องค์ประกอบของนวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการข้าม 4 รายวิชา ได้แก่ วิชา วิทยาศาสตร์ วิชาเทคโนโลยี วิชาวิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ซึ่งเรียกว่า “STEM” 2) กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการข้าม 3 รายวิชา ได้แก่ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และ วิชาสังคมศึกษา ร่วมกับการสร้างทัศนคติ ซึ่งเรียกว่า “TESA” 3) กิจกรรมการเรียนรู้แบบ บูรณาการข้าม 3 รายวิชา ได้แก่ วิชาเทคโนโลยี วิชาศิลปะและวิชาพลศึกษา ซึ่งเรียกว่า “TAP” 2. การพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมทั้ง 3 องค์ประกอบมีกลไกการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ 1) ร่วมระดมความคิด 2) ร่วมวางแผน 3) ร่วมดำเนินงาน 4) ร่วมติดตามประเมินผล 5) ร่วมพัฒนา และ 6) ร่วมชื่นชมผลสำเร็จ

3. ผลการทดลองใช้นวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มี ประสิทธิภาพของสถานศึกษา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและครูผู้สอน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการ ประเมินนวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม พบว่า มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก

ภาพที่ 1 การแสดงนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีประเด็นข้อค้นพบที่นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

ประเด็นข้อค้นพบที่ 1 จากการศึกษาองค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ พบว่า การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางปัญญาและทักษะทางสังคมจะต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบข้ามสาขาวิชา เพื่อช่วยลดการซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติได้รับประสบการณ์ตรงโดยใช้เวลาในการเรียนที่สั้นลง อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะต่างๆ เข้าด้วยกัน จนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิด สังเคราะห์ ทักษะคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร เพื่อนำมาแก้ปัญหาและสร้างชิ้นงานอย่างเป็นระบบด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Samlee Raksutee (2001 : 27-18) ได้เสนอหลักการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรแบบบูรณาการ ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมที่ใช้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกด้าน ได้แก่ ร่างกาย สติปัญญา สังคม และ อารมณ์ 2) ยึดการบูรณาการวิชาเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการทั้งภายในวิชาเดียวกันหรือระหว่าง วิชาเชื่อมโยงหรือบูรณาการเข้าด้วยกันให้เป็นความรู้แบบองค์รวม 3) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมกันในกลุ่ม ปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน 4) ยึดการ

ค้นพบด้วยตนเองเป็นสำคัญ 5) เน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงานโดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน โดยคำนึงถึงประสิทธิผลของงานด้วย 6) เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและ การติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน 7) เน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุขและมีความหมาย 8) เน้นการเป็นคนดีและมีคุณค่า ต่อสังคม ประเทศชาติ เห็นคุณค่าของสรรพสิ่งหรือ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และสอดคล้องกับ Sriwan Chutsuriyawong (2016 : 132-144) ทำการศึกษา เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาบูรณาการท้องถิ่น พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาบูรณาการท้องถิ่น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว โดยใช้กระบวนการคิด การแก้ปัญหาและการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนจนสามารถแก้ปัญหา นั้น ๆ ได้

ประเด็นที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่าการขับเคลื่อนนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ จะต้องอาศัยความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาใช้ในการขับเคลื่อน โดยใช้การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ร่วมระดมความคิด 2) ร่วมวางแผน 3) ร่วมดำเนินงาน 4) ร่วมติดตามประเมินผล 5) ร่วมพัฒนา และ 6) ร่วมชื่นชมผลสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับ Kanokorn Bunkwang (2016 : 220-221) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องใช้การมีส่วนร่วม คือ 1) การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด (Brainstorming Participation) เป็นการคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันในลักษณะของการรวมคิดที่มาจากทุกฝ่าย 2) การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน (Planning Participation) เป็นการทำสิ่งที่รวมคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติร่วมกันด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย 3) การมีส่วนร่วมในการร่วมลงมือทำ (Taking Action Participation) เป็นการนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามแผน และเป้าหมายที่วางไว้ 4) การมีส่วนร่วมในการร่วมติดตามประเมินผล (Monitoring Participation) เป็นการร่วมกันติดตามผลงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ระหว่างการทำงาน ร่วมคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น 5) การมีส่วนร่วมในการร่วมปรับปรุงแก้ไข (Adjust Participation) เป็นการนำสิ่งที่เป็นข้อบกพร่องมาร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ทางออกที่ดีที่สุด 6) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกันและขึ้นชมยินดี (Mutual Benefits Participation) เป็นการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ร่วมขึ้นชมยินดีในผลงานที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีสมานฉันท์ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ Prachuab Nuliang (2016 : 249) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดพัทลุง พบว่า การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมมี 6 องค์ประกอบที่ใช้ในการขับเคลื่อน คือ 1) การร่วมคิด 2) การร่วมวางแผน 3) การร่วมดำเนินงาน 4) การร่วมติดตาม 5) การร่วมประเมิน และ 6) การร่วมในผลประโยชน์ประเด็นที่ 3 จากการทดลองใช้นวัตกรรมฯ พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะทางด้านปัญญาและทักษะทางด้านสังคมสูงขึ้น เนื่องจากผู้บริหารมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม คณะครูที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างใกล้ชิด สนับสนุน ส่งเสริม ทำความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จึงจะทำให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับ Prachongluk Buaklang (2018 : 215) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ : กรณีโรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น พบว่า การนิเทศภายในและประเมินผลงาน เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ กำกับ ติดตาม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ โดยทำการนิเทศภายใน 2 ครั้ง ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้กลยุทธ์การนิเทศภายในและประเมินผลงานที่ออกแบบให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งก่อนและหลังการนิเทศทำให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นดี (Good Practice) ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีปัญหาที่ตรงกันคือผู้เรียนยังขาดทักษะการเรียนรู้ในการคิดเชื่อมโยงศาสตร์หรือเนื้อหาสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ได้ และการบริหารจัดการสถานศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงควรนำนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.2 จากผลการพัฒนาทักษะทางปัญญาและทักษะทางสังคมของผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้เรียนมีทักษะทางปัญญาและทักษะทางสังคมสูงขึ้น หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายในการนำนวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาให้ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หรือสังกัดอื่นที่มีบริบทแตกต่างกันไป

2.2 ควรนำบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) การร่วมระดมความคิด 2) การร่วมวางแผน 3) การร่วมดำเนินงาน 4) การร่วมติดตามประเมินผล 5) การร่วมพัฒนา และ 6) การร่วมชื่นชมผลสำเร็จ ไปใช้ในการทำวิจัยในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

องค์ประกอบของนวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามี 3 องค์ประกอบ โดยมีการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ 1) ร่วมระดมความคิด 2) ร่วมวางแผน 3) ร่วมดำเนินงาน 4) ร่วมติดตามประเมินผล 5) ร่วมพัฒนา และ 6) ร่วมชื่นชมผลสำเร็จ ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยทั้ง 3 ระยะผ่านการวิจัยหลายขั้นตอนมีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง เชิงปริมาณและ

คุณภาพ ผลการวิจัยซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่จะนำไปใช้พัฒนากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อคุณภาพ ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาส่งผลให้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

References

- Kanokorn Bunkwang. (2016). Participation of Community Education Case study : Ban Muadkhaw School, Primary Education Area 1 of Yasothon. *Buabandit Journal of Educational Administration (Buajeat)*, 16(1), 217-226.
- Prachongluk Buaklang. (2018). The Development Of Teachers On Integrated Learning Organization: A Case Study Of Tessaban Phon Prachanukul School, Education Division, Phon Municipality, Phon District, Khon Kaen Province. *Rajabhat Mahasarakam University Journal*, 2(3), 207-218.
- Prachuab Nuliang. (2016). Development of Educational Management Participation Model of Phatthalung Province. *Parichart Journal, Thaksin University*, 28(2) 232-253.
- Samlee Raksutee. (2001). Techniques for Learning Management and Writing out Lesson Plans with Intensive Focus on Leanness, Bangkok : Development Education.
- Sriwan Chutsuriyawong. (2016). Instructional of Stem Education Local Integrat. *Journal of Education, Silpakorn University*, 13(2). 132-144.